

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС

Лук'ян В.О.

студентка,

Науковий керівник: Кондрат'єва Л.А.

кандидат юридичних наук, доцент,

Чернівецький національний університет

імені Юрія Федьковича

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО АКЦІОНЕРНІ ТОВАРИСТВА

Відповідно до ч. 2 ст. 80 Господарського кодексу України акціонерним товариством визначається господарське товариство, яке має статутний капітал, поділений на визначену кількість акцій однакової номінальної вартості, і несе відповідальність за зобов'язаннями тільки майном товариства, а акціонери несуть ризик збитків, пов'язаних із діяльністю товариства, в межах вартості належних їм акцій, крім випадків, визначених законом [1].

Законодавство про акціонерні товариства за останній період зазнало багатьох суттєвих змін, котрі є доволі проблематичними та неоднозначними. Так, у першу чергу, дані нововведення зачепили корпоративні права міноритарних власників акцій.

Загалом, точної дефініції міноритарія та мажоритарія в Законі України «Про акціонерні товариства» не міститься. Проте, юридична література визначає міноритарного акціонера як суб'єкта компанії, пакет акцій якого не дозволяє йому безпосередньо брати участь в управлінні компанією. Тобто, він володіє «неконтролюючим» пакетом акцій (менше 10%) та, відповідно, наділений доволі вузьким колом корпоративних прав. Мажоритарієм же визначається власник домінуючого контрольного пакета акцій (95% і більше).

Найбільш проблематичним наразі є запровадження таких механізмів як витіснення міноритаріїв та їхнє право на викуп власних акцій. Необхідність запровадження таких правових

конструкції зумовлена практикою багатьох провідних держав Європейського Союзу.

Законодавець, передусім, прагне до збалансування інтересів і створення належного клімату взаємовідносин між даними акціонерами, також як одним із головних завдань є швидке вирішення конфліктів, які стосуються корпоративних прав членів акціонерного товариства.

По-перше, відповідно до статті 65² Закону України «Про акціонерні товариства» передбачено обов'язковий продаж акцій акціонерами на вимогу особи (осіб, що діють спільно), яка є власником домінуючого контрольного пакета акцій [2].

Тобто, домінуючому акціонеру надається виключне право вимагати від тих учасників, які володіють незначним пакетом акцій, здійснити продаж належних їм акцій. Доволі важливо підкреслити те, що придбання даних акцій повинно бути здійснено через рахунок умовного зберігання (ескроу) [3]. Саме у цій частині в нашому законодавстві є глибока прогалина, адже така форма розрахунків в Україні є нерозвиненою та недієвою. Тим самим, процес оплати акцій мажоритаріями є, фактично, неможливим та ускладненим.

По-друге, відповідно до ст. 65³ Закону України «Про акціонерні товариства» передбачається, що міноритарним акціонерам надається право вимагати обов'язкового придбання акцій за справедливою ціною [2]. Знову ж таки, багато провідних юристів та фахівців висвітлюють низку недоліків даних норм. Так, наглядова рада акціонерного товариства має право затвердити ринкову вартість акцій на основі одержаного звіту. Враховуючи відсутності ефективної методики оцінювання акцій на законодавчому рівні, ринкова ціна акцій, яка визначається у такий спосіб, викликає значні сумніви. Міноритарії можуть оскаржити таку ціну, однак саме процедура звернення до суду є довготривалою та у будь-якому випадку доволі затратною.

Певна річ, найгіршим недоліком, на мою думку, залишатиметься порушення права власності, адже фактично позбавляються корпоративні права таких учасників. Разом із тим, Федеральний конституційний суд Німеччини у справі щодо витіснення

міноритаріїв наголосив, що такі дії не порушують право власності, проте тільки якщо інтереси міноритаріїв дотримані шляхом оплати справедливої ціни за їх акції.

Таким чином, дані положення є доволі дискусійним. На нашу думку, запровадження ефективного та дієвого нормативного регулювання, а також вдосконалення чинного господарського законодавства є важливим для захисту корпоративних прав міноритарних акціонерів. Запровадження таких механізмів є недоцільним та суперечливим у зв'язку із наявністю таких вагомих прогалин та вимагає вдосконалення, внесення деяких змін.

З цією метою, найкращим шляхом вирішення даної проблеми законодавцем є, на нашу думку, встановлення чіткої процедури розрахунку через договір рахунка умовного зберігання (ескроу) саме законодавством про акціонерні товариства, а також запровадження певного контрольно-наглядового механізму з обов'язковою участю саме незалежних експертів щодо дотримання продажу акцій за справедливими ринковими цінами, а також встановлення обов'язкової відповідальності за недотримання таких вимог.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] // Офіційний портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#n668>.
2. Закон України «Про акціонерні товариства» [Електронний ресурс] // Офіційний портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#n10>.
3. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс] // Офіційний портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.